

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดไว้ในหมวด 4 มาตรา 24 (5) กล่าวถึงการจัดการกระบวนการเรียนรู้และการวิจัย ความว่า ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้... จะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้และการวิจัยเป็นกระบวนการที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนเป็นอย่างยิ่งไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาระดับใดก็ตาม โดยในสวนอุดมศึกษานั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2551) ได้กำหนดให้การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานเป็นการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบหนึ่งที่ควรส่งเสริมให้มีการดำเนินการเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะวิชาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะทางสังคมของบัณฑิต ตลอดจนเป็นกระบวนการแสวงหาและพัฒนาองค์ความรู้ วิทยาการใหม่ ๆ สำหรับพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า การนำการวิจัยมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาศักยภาพบัณฑิตให้สามารถผลิตองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่สังคมอย่างสร้างสรรค์ และมีความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

ในช่วงที่ผ่านมา การวิจัยได้เข้ามามีบทบาทมากในแวดวงการศึกษา โดยเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติบ้านเมือง และนับวันองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยยิ่งจะมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ก่อให้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมการเรียนรู้ขึ้น ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนรู้ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ทางการศึกษาใหม่ เพื่อให้เท่าทันสังคมที่รุดหน้าทางด้านวิทยาการความรู้อย่างรวดเร็ว ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้สอนและผู้เรียนจำเป็นจะต้องปรับบทบาทและวิธีการเรียนรู้ของตนเองจากที่เป็นผู้บริโภคนิยมตามอย่างเป็นผู้ผลิตนิยมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้การศึกษาเป็นไปในทิศทางที่มีคุณค่าต่อตัวผู้เรียน ต่อสังคมในทางสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน (Research – Based Learning; RBL) โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการสืบสอบค้นคว้าด้วยกระบวนการวิจัย (สุวิมล ว่องวาณิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย, 2546) อันจะเป็นผลให้เกิดกระแสทางการศึกษาใหม่ในทิศทางที่ก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ก่อให้เกิดรูปธรรมในการศึกษา ก่อให้เกิดผลผลิตขึ้นในวงการศึกษา แล้วให้ผลผลิตนั้นเป็นผลผลิต

ในทางสร้างสรรค์ เป็นผลผลิตใหม่ที่เกิดจากความคิด สติปัญญา วิธีการของการศึกษานั้น ๆ เป็นการศึกษาแนวผลผลิตนิยมเชิงสร้างสรรค์ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2545)

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเติม (2536) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นการสอนเนื้อหาวิชาเรื่องราว กระบวนการ ทักษะ และอื่น ๆ โดยใช้รูปแบบการสอนชนิดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการสอนนั้น โดยอาศัยพื้นฐานจากกระบวนการวิจัย ซึ่งมีกลวิธีในการใช้การวิจัยในการเรียนการสอน 4 วิธี คือ (1) การสอนโดยใช้วิธีวิจัยเป็นวิธีสอน (2) การสอนโดยให้ผู้เรียนร่วมทำโครงการวิจัยกับอาจารย์ (3) การสอนโดยให้ผู้เรียนศึกษางานวิจัยของอาจารย์ผู้สอนและของนักวิจัยชั้นนำในศาสตร์ที่ศึกษา และ (4) การสอนโดยใช้ผลการวิจัยประกอบการเรียนการสอน ขณะที่ ทิศนา ข้ามมณี (2545) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการวิจัยเป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัย หรือผลการวิจัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ โดยอาจใช้การประมวลผลงานวิจัยมาประกอบการสอนเนื้อหาสาระ ใช้ผลการวิจัยมาเป็นเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ ใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาเนื้อหาสาระ หรือให้ผู้เรียนลงมือทำวิจัยโดยตรง หรือช่วยฝึกฝนทักษะการวิจัยต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ 4 แนวทาง คือ แนวที่ 1 ครูใช้ผลการวิจัยในการเรียนการสอน แนวที่ 2 ผู้เรียนใช้ผลการวิจัยในการเรียนการสอน แนวที่ 3 ครูใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนการสอน และแนวที่ 4 ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนการสอน สอดคล้องตามที่ ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2546) กล่าวว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานอยู่บนพื้นฐานแนวคิดหลัก 2 ประการที่ประกอบกัน คือ เนื้อหาที่ได้จากการวิจัย และกระบวนการวิจัย ตลอดจนการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ การระบุปัญหา การตั้งสมมติฐาน การรวบรวมข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผล

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐานพบว่า ปัจจุบันการเรียนการสอนประเภทนี้มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้มากขึ้น ไม่เพียงแต่ในระดับอุดมศึกษาเท่านั้นแต่ยังรวมถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย ดังจะเห็นได้จากเอกสารการสังเคราะห์รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) ที่กล่าวถึงรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้มีการบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ประเภทนี้เข้ากับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคกระบวนการข้าง 5 เชือก การใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบโครงการสำหรับเด็ก การทำโครงงาน เป็นต้น ทั้งนี้ ผลศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาระหว่างโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานกับโรงเรียนปกติของ

วรรณวิสา มุณีผล (2547) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะรักการเรียนรู้ รู้จักการคิดวิเคราะห์ มีทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีความสามารถในการแก้ปัญหา โดยโรงเรียนที่ใช้การวิจัยเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนจะมีความสามารถทางวิชาการ ทักษะการคิด การแสวงหาความรู้และทักษะการทำงาน รวมถึงลักษณะการเป็นพลเมืองที่ดีสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนแบบปกติ ขณะที่ในระดับอุดมศึกษาก็มีงานวิจัยที่พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานเช่นกัน โดย เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์ (2539) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นวิจัยทางการศึกษาพยาบาล พบว่า ถ้านักศึกษาได้รับการสอนแบบเน้นวิจัยอย่างต่อเนื่องจะสามารถพัฒนาผลการเรียน ความใฝ่รู้ เจตคติต่อการวิจัย และทักษะในการทำวิจัยของนักศึกษาพยาบาล และนักศึกษาพยาบาลจะสามารถพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ทางวิชาการ ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทักษะกระบวนการคิด ทักษะทางสังคม โดยอยู่บนพื้นฐานของการคิดเชิงเหตุและผลอันเป็นธรรมชาติของการวิจัย

สำหรับในต่างประเทศนั้น มหาวิทยาลัยวาร์วิค (Warwick University) ประเทศอังกฤษ ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานอย่างมาก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างการสอนกับการวิจัยเข้าด้วยกัน มีการสอนทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา การจัดการเรียนรู้ประเภทนี้จะช่วยพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาในเรื่องกระบวนการและวิธีการแสวงหาความรู้ รวมถึงการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยของอาจารย์และนักศึกษา โดยกำหนดโครงสร้างหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับการวิจัยซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีวิจัยเป็นฐาน โดยแต่ละรายวิชาจะมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานต่างกันตามความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้ในเชิงรุก และมีทักษะการคิดอย่างคล่องแคล่ว ขณะเดียวกันช่วยให้ผู้สอนเกิดแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการสอนการวิจัยในสาขาวิชาของตน ช่วยลดเวลาในการเตรียมการสอนแบบเดิม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาหัวข้อการวิจัยที่เป็นผลสะท้อนจากมุมมองใหม่ของนักศึกษา นอกจากนี้ Healey (2005) ได้ข้อค้นพบจากงานวิจัยว่า ในการเรียนการสอนระดับมหาวิทยาลัย นักศึกษาจะเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งซึ่งจากการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบที่เชื่อมโยงการวิจัยและการสอนเข้าด้วยกันในหลักสูตร

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว จะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักค้นหาความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นกระบวนการซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา หรือ

แม้แต่การศึกษาขั้นพื้นฐานก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาในรายวิชา 276 - 402 การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research) ซึ่งเป็นวิชาบังคับระดับปริญญาตรีของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ปัญหา เขียนโครงการวิจัย ดำเนินการวิจัย และนำเสนอรายงานวิจัยทางการศึกษาได้ สามารถออกแบบการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมตลอดจนประเมินคุณภาพงานวิจัยได้และมีจรรยาบรรณของนักวิจัย ดังจะเห็นว่าธรรมชาติของรายวิชาต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระที่ได้จากการวิจัย และมีทักษะกระบวนการวิจัย ซึ่งเป็นแนวคิดหลักของการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน อีกทั้งการจัดการเรียนรู้รายวิชาการวิจัยทางการศึกษาที่ผ่านมา ยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงเลือกรายวิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย โดยมีความสนใจว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชาการวิจัยทางการศึกษาจะมีลักษณะเป็นอย่างไร และการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานจะช่วยพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการเรียนรู้ของนักศึกษาได้มากน้อยเพียงไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชาการวิจัยทางการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยจำแนกตามขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน มีวัตถุประสงค์ ได้แก่

1.1 เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น และทดลองใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

1.3 เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนเพื่อสร้างและพัฒนาเครื่องมือตรวจสอบคุณลักษณะดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 2 การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน มีวัตถุประสงค์ ได้แก่

2.1 เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษา ในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

2.2 เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา ก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

2.3 เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา หลังจากการ จัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน พบว่า การจัดการเรียนรู้ประเภทนี้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ ทักษะทางสังคม โดยเป็นการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งด้วยกระบวนการวิจัยและการสืบสอบความรู้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึง ตั้งสมมติฐานจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานจะช่วยพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักศึกษาได้ โดยนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานจะมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังจากการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

2. นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานตามรูปแบบ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้แบบปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีการดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการแบบผสม (mixed method) ทั้งวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก เป็นการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน และขั้นตอนที่สอง เป็นการจัดการ เรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนา ในการวิจัยมีประชากรและกลุ่ม ตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 276 – 402 การวิจัยทางการศึกษา ปีการศึกษา 2552 ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจำแนกเป็น 2 ระดับ คือ การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และมีตัวแปรตามเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการวิจัยทาง การศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์มาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ด้าน คือ (1) ความรู้พื้นฐานทางการวิจัย (2) ทักษะการคิดแก้ปัญหาด้วยการวิจัย (3) เจตคติต่อ การวิจัย และ (4) คุณลักษณะของนักวิจัย

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ในการวิจัยครั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็น นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 276 – 402 การวิจัยทางการศึกษา ในภาคการเรียนที่ 1 หรือ 2 ต่างมีคุณลักษณะนิสัยด้านการเรียนที่อาจคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันตามวิชาเอก แต่ความแตกต่างกันนี้ไม่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานในการวิจัยทั้ง 2 ชั้นตอน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนและผู้เรียนได้ใช้ผลการวิจัยและกระบวนการวิจัยในการแสวงหาความรู้หรือการแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชา 276 – 402 การวิจัยทางการศึกษา ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานที่สังเคราะห์ขึ้นจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ คือ (1) ฝึกให้ผู้เรียนตั้งปัญหาและหาแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบ (2) บูรณาการเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบหลากหลายวิธี (3) ส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียน (4) ฝึกทักษะวิจัยให้แก่ผู้เรียนทีละน้อยตามลำดับชั้นตอน (5) นำผลวิจัยมาสอนควบคู่กับการเรียนรู้กระบวนการวิจัยอย่างสมดุล และ (6) กระตุ้นผู้เรียนด้วยการประเมินอย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนรู้แบบปกติ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้รายวิชา 276 – 402 การวิจัยทางการศึกษา ตามรูปแบบและกิจกรรมที่กำหนดไว้ในประมวลการสอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมการเรียนรู้ที่คาดหวังจะให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา 276 – 402 การวิจัยทางการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นจากเอกสารที่เกี่ยวข้องครอบคลุมความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ ได้แก่ ความรู้พื้นฐานทางการวิจัย ทักษะการคิดแก้ปัญหาด้วยการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และคุณลักษณะของนักวิจัย

ความรู้พื้นฐานทางการวิจัย หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักศึกษาเกี่ยวกับหลักการและกระบวนการวิจัยทางการศึกษาตามสาระการเรียนรู้ในรายวิชา 276 – 402 การวิจัยทางการศึกษา ประกอบด้วยความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการกำหนดและนิยามปัญหาวิจัย การพัฒนากรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย การออกแบบการวิจัย การพัฒนาเครื่องมือวิจัย

การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลและสรุปผลการวิจัย และการเขียนรายงานการวิจัย ผู้วิจัยวัดความรู้พื้นฐานทางการวิจัยด้วยแบบทดสอบซึ่งมีข้อคำถามแบบปรนัยหลายตัวเลือก จำนวน 4 ตัวเลือก จำนวน 80 ข้อ

ทักษะการคิดแก้ปัญหาด้วยการวิจัย หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักศึกษาในการใช้กระบวนการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น โดยวัดทักษะการแก้ปัญหาจากกระบวนการวิจัย 6 ขั้นตอน คือ การระบุปัญหาวิจัย การตั้งสมมติฐาน การพิสูจน์ทดสอบสมมติฐาน การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลการวิจัยและสะท้อนผลการวิจัย โดยผู้วิจัยวัดทักษะการคิดแก้ปัญหาด้วยแบบสอบอัตนัยประยุกต์ที่ประกอบด้วยสถานการณ์และชุดคำถามจำแนกเป็นตอนตามกระบวนการวิจัยที่มุ่งวัด จำนวน 17 ข้อ

เจตคติต่อการวิจัย หมายถึง ความรู้สึกในทางบวกหรือลบของนักศึกษาที่มีต่อการวิจัย ซึ่งวัดจากความรู้สึกต่อการวิจัย 3 ด้าน คือ ความรู้ที่มีต่อกระบวนการและผลการวิจัย ความรู้สึกที่มีต่อการพัฒนาตนเองและสังคม และความรู้สึกที่มีต่อการพัฒนาวิชาชีพครู ด้วยแบบวัดเจตคติที่มีรายการคำถามแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ครอบคลุมองค์ประกอบของเจตคติต่อการวิจัย 3 ด้าน จำนวน 48 ข้อ

คุณลักษณะของนักวิจัย หมายถึง พฤติกรรมที่นักวิจัยพึงมีในการทำงานวิจัยอันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการวิจัยทั้งคุณภาพและความน่าเชื่อถือของงานวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวัดคุณลักษณะของนักวิจัยจากพฤติกรรมของนักศึกษา 4 ด้าน คือ ความรู้สึกและอารมณ์ของนักวิจัย ความรู้ความสามารถของนักวิจัย การตัดสินใจของนักวิจัย และจรรยาบรรณของนักวิจัย ด้วยแบบวัดคุณลักษณะของนักวิจัยที่มีรายการคำถามแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ครอบคลุมองค์ประกอบของคุณลักษณะของนักวิจัย 4 ด้าน จำนวน 30 ข้อ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้รูปแบบและแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานที่สามารถนำไปใช้ในรายวิชา 276 – 402 การวิจัยทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาต่อไป
2. ทำให้การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชาการวิจัยทางการศึกษามีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน รูปแบบ และแนวทางการจัดกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมชัดเจน
3. ทำให้ได้เครื่องมือวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรายวิชา 276 – 402 การวิจัยทางการศึกษา ซึ่งมีคุณภาพทั้งด้านความตรงและความเที่ยง

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ มีการดำเนินการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐานหลายขั้นตอน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำเสนอรายงานวิจัย ผู้วิจัยจึงเรียบเรียงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องและนำเสนอรายงานวิจัยรวม 6 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ เป็นการกล่าวถึงสาระสำคัญของความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยสาระสำคัญเกี่ยวกับมโนทัศน์เบื้องต้นของการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึงการดำเนินการวิจัยทั้งสอง 2 ขั้นตอน คือ (1) การกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน และ (2) การจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน

บทที่ 4 ผลการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน เป็น การนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยผลการพัฒนารูปแบบและแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน และผลการพัฒนากรอบแนวคิดและเครื่องมือวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการจัดการเรียนรู้

บทที่ 5 ผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นการนำเสนอ สาระสำคัญเกี่ยวกับผลการวิจัยขั้นตอนที่ 2 ซึ่งเกี่ยวกับผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้วิจัยเป็นฐาน ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้น

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ เป็นการสรุปผลที่ได้ จากการวิจัยทั้งสองขั้นตอน การอภิปรายผลวิจัยและข้อสังเกตที่น่าสนใจในการวิจัย ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป